

Проект „Фантастично читалище”

Сборник от научно-фантастични произведения

Списание „Криле”

1991 г.

София, 2014

Библиография

[Човекът](#)

Фантастичен разказ. Автор Петър Китински. Списание „Криле“, брой 1-2 от 1991 г.

[Маелстрьом II](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Артър Кларк. Превел от английски със съкращения Емануел Икономов. Списание „Криле“, брой 10 от 1991 г.

[Маелстрьом II](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Артър Кларк. Превел от английски със съкращения Емануел Икономов. Списание „Криле“, брой 11 от 1991 г.

Човекът

Фантастичен разказ

Петър Китински

Главният координатор Буе беше вбесен. Той едва се съдържаше да не кресне в лицата на ония, които седяха срещу него: „Провалихте програмата „ЧОВЕК“, провалихте я!“ Ония, които седяха срещу него в снежнобелите кресла, бяха оклюмали глави, заничаха и бездруго акуратно поддържаните нокти на ръцете си и въпреки че на Бога-II никой от нищо не боледуваше, покашляха по силата на някакъв прапрадревен инстинкт.

„Некадърници – помисли Главният координатор. – Кръгли нули!“ Той отпи от папеето, което секретарката му бе поставила пред всеки един, и с ужас забеляза, че на едно място ръбчето на чашата е нащърбено. Ония отсреща плахо приповдигнаха клепачи и кой знае защо в този миг му заприличаха на палавници, уличени в поредната лудория. „Нещастници“ – апатично премина през натежалата глава на Буе и в следващия миг той почувствува, че цялото му негодувание не е срещу тези нищожни, объркани като самия него специалисти. Цялото негодувание, цялата злост, целият безизходен песимизъм, разяждащи мозъка на Главния координатор, бяха към ония... Към подпухналите от доволство и самовлюбеност старчоци от планетата-майка... духовните бащи на мислещите... О, те отлично знаеха, че без идеи цивилизацията е мъртва, отлично знаеха! Отдавна бе отминала епохата на борбата за енергийна наситеност. Тя бе вече реалност. История беше и идеята за равенство. Равенството, разбира се, некасаещо безсмъртието на

духовните бащи от планетата-майка. Равенство, даващо право на всеки мислещ да участва в реализирането на поредната идея.

Сега сред десетките по-големи и по-малки програми, над които напругаха ум и сили мислещите, бе и тази за създаването на изделие под кодово название „ЧОВЕК“. Всъщност това щеше да бъде биоробот – съвършено копие на самите мислещи. Кому и защо бе притрябвало изделието, Главният координатор Буе не знаеше, пък и не искаше да знае. Негова работа бе да го изработи.

По план ЧОВЕКЪТ трябваше вече да е готов. На Бога-I подготвяха трансгалактическите дискове, които щяха да отнесат в набелязания район на Галактиката 1000 екземпляра от изделието, но тук, на Бога-II, въпреки всички усилия работите вървяха към провал.

Което си е истина, Главният координатор по-добре от всички в тази зала знаеше, че ония от планетата-майка никога, дори с крайчеца на очите си няма да погледнат изделието „ЧОВЕК“. От хилядолетия насам те се задоволяваха само с отчетите, които течеха към тях. Те дори никога нямаше да се поинтересуват и от по-нататъшната съдба на биороботите. Не от друго, просто щяха да бъдат заети със съставянето на нови програми. Знаеше всичко това Главният координатор Буе, но...

Той прокара длан по лицето си, хвърли поглед към притихналите специалисти и сякаш на себе си изрече:

– Провалихте програмата.

Мислещите срещу него се размърдаха.

– Какво ще докладваме, питам! – повтори Главният координатор.

Тогава се изправи началникът на Първа лаборатория. Той оправи полите на туниката си и натегнато рече:

– Ние свършихме своята работа. Аз вече ви докладвах писмено. Биологическата структура на изделието е налице.

Искаше да каже още нещо, но от мястото си скокна шефът на мозъчното производство.

– Така ли мислите, драги – язвително рече той. – Аз пък съм на мнение, че работата ви далеч не е свършена. Да вземем простия факт, че изделието не е унифицирано дори в такова отношение като цвят на кожата.

Началникът на Първа лаборатория се поколеба за миг, но после бързо се окопоти и отсече:

– Глупости! Може би тъкмо това сме търсили.

– Как тъкмо това? – не го разбра шефът, на мозъчното производство. – Как тъкмо това?

– Ами тъкмо това – натърти онзи. – Тъкмо това: да има цветово разнообразие. – Той се обърна към Буе и разпери късите си ръце:

– Та нима е лошо, координаторе, че едни екземпляри на изделието са бели, други – черни, а трети – жълти?

Главният координатор нищо не отвърна. Беше му повече от ясно, че не от стремеж за по-богата цветова гама, а от чиста проба некадърност в Първа лаборатория излизат биороботи с различен цвят на кожното покритие.

– Как да няма нищо лошо – изстена шефът на мозъчното производство. – Не разбирате ли, драги, че това на пръв поглед незначително отклонение може да доведе впоследствие до нежелателни ексцесии, до такива противоречия, които в специализираната историческа литература на цивилизацията ни носят архаичното название „расови”.

– Хайде, де! – махна с ръка началникът на Първа лаборатория. – Не е болка за умиране. Да не забравяме, че става дума не за мислещи, а чисто и просто за биороботи.

Той понечи да седне, но гласът на шефа на мозъчното производство го възпря.

– В такъв случай – изписка оня – аз не нося отговорност за правилното функциониране на нашата биокибернетика в бъдеще. Боя се, че в процеса на естественото развитие на изделието факторът различен цвят на кожното покритие ще доведе до непоправими изменения в мисловната дейност.

Двамата специалисти сигурно още дълго щяха да се замерят с реплики, ако с пъшкане от мястото си не се бе надигнал началникът на функционалния комплекс. Лицето му изразяваше болка, под лявото му око тъмнееше виолетов оток, а когато заговори, всички видяха, че в устата му липсват няколко предни зъба.

– Цветът на кожното покритие е най-малката беда, колеги – рече на пресекулки той. – Най-малката... Страшни според мен са редицата мозъчни дефекти на изделието „ЧОВЕК“. да вземем например неочаквания синдром на агресивност, проявяван от екземплярите, които преминават проверка в ръководения от мен комплекс. Това... това е нечувано, колеги! Агресивност, която... която...

Той се запъна, преглътна веднъж-два пъти, опипа подутината под окото си и без да довърши, седна.

– Хайде и вие сега, колега! Не трябва да го вземате толкова навътре – примирено каза шефът на мозъчното производство. – Някакви си там искрици на самозащитни изяви у изделието и вие вече правите от мухата слон. В основни линии параметрите на нашата кибернетика отговарят на поръчката.

– Каква муха!? Какъв слон!? – едва не изхлипа началникът на функционалния комплекс. – Вас, уважаеми, сигурно не са ви удряли с дърво по главата заради един нищо и никакъв пилешки сандвич. Сигурно не са.

Той искаше да каже още нещо, но езикът му, изглежда, се напъха в мястото на липсващите предни зъби и бе принуден да замълчи. Главният координатор присви очи, обходи с дълъг презрителен поглед седящите пред себе си и сякаш не е имало никакъв диалог, попита:

– Какво ще докладваме, рекох? Какво ще отчетем „горе“?

Мислещите притихнаха, сгушиха се в креслата. По дяволите препирните. Препирните са си препирни, а отчетите – отчети. И прав е Главният координатор: трябва нещо да се докладва на далечната, но властна планета-майка. Нямахме и съмнение: кажеха ли истината, целият им живот щеше да се обърне с краката нагоре – духовните бащи не обичат лошите отчети. Духовните бащи не прощават провалите. Защото всеки провал на идея е удар по цивилизацията.

И тъкмо в този напрегнат момент се изправи завеждащият материалното снабдяване на програмата. Той беше най-млад от всички. Изпъчи гърди, прокара показалец по едва наболата си брада и високо изрече:

– Координаторе, ние сме пред провал.

Колегите му недоволно засушнаха, но той не им обърна внимание.

– Пред провал сме, координаторе. Да оставим настрана мнимото утешение, че количественият показател на изделието е постигнат. Нашето нещастие е в друго. То е във факта, че поначало програмата „ЧОВЕК“ не бе осигурена както трябва в материално отношение. От планетата-майка само знаят да повтарят: „Дай!“, а никой не ни попита имаме ли

необходимото. Тук се отчете, че Първа лаборатория подава изделия с неотговарящи на регламента кожни покрития. Но аз ще попитам: няма ние поне веднъж получихме всички искани от нас компоненти в определения срок? Нима ни бяха подадени тъкмо онези марки и номенклатури, които вписвахме в заявките? Всичко правехме със собствени сили, с местни заместители.

– Именно! – извика началникът на Първа лаборатория. – Именно!

– А биологичната маса за мозъчното производство? – продължи разпалено младият завеждащ снабдяването. – Партида №2267548 К-I например пристигна на Бога-II след безбожно дълго лутане от планета на планета, от система на система. Аз дори се чудя как в теснотията на трюмовете и складовете по различните космодруми не са се развили синдроми, по-страшни и от така наречената тук агресивност.

– Благодаря ви, колега! – възторжено се провикна шефът на мозъчното производство.

Завеждащият материалното осигуряване направи кратка пауза и още по-възторжено продължи. Главният координатор бе подпрял брадичката си с длан и внимателно го слушаше. „Ех, младост, младост, младост – мислеше си той. – Колко си права! Колко си точна!... Но и колко си наивна обаче.“ Всичко, което говореше този негов подчинен, беше истина. Светата истина! И това за безкрайното преработване и допълване на проекта, и това за неспособните оператори по места, които се бяха настанили върху прекрасната топла Бога-II не защото разбираха нещо от биороботи, а поради връзките си с някой от Големите на планетата-майка, и в това че... Но! Но в цялото това младежко красноречив имаше едно тънко място, толкова тънко, че той, Главният координатор, можеше да го прекъсне

само с един замах. И това тънко място бе изразът, който все по-отчетливо се подреждаше в съзнанието на Буе. Този израз, звучеше примерно така: „Там, горе, не се интересуват от вашите доводи, млади колега. Там, горе, чакат отчета ни за извършена работа. Иначе...”

Иначе още с първия трансгалактически диск всички те, заедно с него, Главния координатор Буе, щяха да отлетят от Бога-II. Други щяха да се заемат с проекта, по-опитни в отчетите. И това не можеше да не го вълнува. Не, не, че отстранените щяха да загубят материалното си благополучие – цивилизацията отдавна беше надживяла такова древно понятие като борба за хляб, покрив и уют... Просто всички те щяха да излязат от играта, а то бе равносилно на вечна забрава.

Впрочем Главният координатор не се страхуваше кой знае колко за самия себе си. Все още бе в сила желязното правило: координаторите никога не излизат от играта. Духовните бащи винаги им осигуряваха подходящо място: ако не на тази планета, то на друга, ако не в тази програма, то в някоя друга.

После Главният координатор удари лекичко с пръсти по масата и бавно, на срички рече:

– Какво ще докладваме „горе”? Срокът изтича утре.

Гладкото лице на завеждащия материалното осигуряване се удължи, устните му потрепнаха и той бавно приседна. А когато тишината отново притисна отговарящите за успеха на проекта „ЧОВЕК”, надигна се съвсем прегърбеният Химу, който от незапомнени времена ръководеше плановия отдел. Той бръкна в ръкава на туниката си, извади сребриста плочка и монотонно зачете:

– Скъпи координаторе, уважаеми колеги. Току-що станалите дебати по повод планова поръчка – проект „ЧОВЕК”,

красноречиво доказват, че поставената от планетата-майка задача е изпълнена и даже преизпълнена.

Прегърбеният Химу хитро примижа, прапрадревният инстинкт на мислещите да покашлят в подобни случаи отново се обади и той продължи:

– Основание за подобен извод ни дават следните факти: Първо, количественият показател е постигнат 100 на сто – от поръчаните 1000 екземпляра биороботи с инициалите „ЧОВЕК“ са произведени 1000. Второ, качественият показател е достигнат и, бих казал, надхвърлен. Колективът ни подходи творчески към задачата и вместо изделия с един-единствен цвят, ние даваме такива в цели три разцветки. Трето, динамичният стереотип на изделието „ЧОВЕК“ надхвърли очаквания ефект и аз съм на мнение, че вие, многоуважаеми координаторе, имате всички основания да искате „от горе“ съответните морални и други награди за мислещите, отдали душа, сърце и ум в разработването и осъществяването на програмата.

Изрече всичко това Химу, поклони се и седна с достойнство. Главният координатор го погали с поглед и едва сдържа бликналата в окото си сълза. Разкърши рамене, опрял длани в масата, и властно каза:

– Драги ми Химу, подгответе отчета! Незабавно!

В залата се разнесе дълбока и обща въздишка на облекчение.

* * *

Точно след една седмица, когато на верандата в кокетната вила край розовото езеро един традиционен металически робот поднасяше паапе на Главния координатор Буе и съпругата му, върху бледолилавата трева на близката полянка кацна едноместна капсула. От нея излезе и се заизкачва по

широките каменни стъпала прегърбеният покашлящ началник на планов отдел Химу. Любезните домакини го поканиха да седне в лекия плетен шезлонг и му предложиха чаша паапе. Той отпи няколко глътки, примижа хитро и тихо рече:

– Знаете ли, координаторе, каква новина ми подшушна тази сутрин един стар приятел от космодрумната служба?

Главният координатор въпросително повдигна вежди, а лъскавият череп на Химу се наклони към неговия.

– Ония от Бога-I объркали нещо изчисленията на маршрута. Така че трансгалактическите дискове с нашите изделия сега летят в съвсем, ама съвсем друга посока! Някъде към самия край на Галактиката. Към периферията...

– Виж ти, виж ти! – доволно потри длани Главният координатор.

– Да, да, уважаеми – закикоти се завеждащият плановия отдел. – Към някакво си жълто джудже, около което се въртели девет мизерни планетки. И както ми подшушна моят човек, вероятността в онзи район да има подходящи условия за живот на биороботи била далеч под кръглата нула!

Рече и в тишината на резедавата вечер се разнесе дрезгавият му смях. Главният координатор Буе започна също неудържимо да се смее...

Въпросът с програмата „ЧОВЕК“, изглежда, бе окончателно приключен.

Маелстръом II

Научно-фантастичен разказ

Артър Кларк

Не съм първият човек, каза си Клиф Лейланд с горчивина, комуто са известни точната секунда и точния начин на смъртта му. От неизброими времена осъдени криминални престъпници са чакали последното си утро. И все пак са могли до самия край да се надяват за отменяне на смъртната присъда – човешките съдии могат да си позволят милост. Но законите на природата не допускат обжалване.

А само преди шест часа си подсвиркваше щастливо, докато опаковаше десетте кила личен багаж за дългото спускане у дома. Можеше все още да си спомни (дори сега, след всичко, което се случи) как бе, мечтал, че Майра е вече в прегръдките му, че води Брайън и Сю на обещаното пътешествие с кораб надолу по Нил. След няколко минути, когато Земята се издигне над хоризонта, би могъл отново да види Нил, но единствено паметта можеше да възкреси лицата на жена му и децата му. И всичко това, защото се бе опитал да спести деветстотин и петдесет долара, като отпътува за дома с катапултиран товарен кораб вместо с реактивната совалка.

Очаквал бе първите дванадесет секунди от пътуването да са тежки, докато електрическият катапулт засили капсулата по петнадесеткилометровото трасе и я изстреля от Луната. Но когато ускорението поде капсулата, единственото, което долови, бе лекото пукане на металните стени – за всеки, който е изпитвал рева на ракетно излитане, тишината бе необичайна. Когато високоговорителят в кабината съобщи „Т

плюс пет секунди, скорост три хиляди километра в час”, той едва го повярва.

Три хиляди километра в час за пет секунди при старт от място, като оставаха още седем секунди, през които мълниите на генераторите нагнетяваха енергията си в катапулта. Яхнал бе светкавица по повърхността на Луната. А с Т плюс седем секунди светкавицата изчезна.

Дори подслонен в утробата на контейнера, Клиф можа да усети, че нещо не бе наред. Водата около него, досега почти втвърдена от собственото си тегло, сякаш изведнъж се съживи. Въпреки че капсулата продължаваше да се движи по пътя си, вече нямаше никакво ускорение – тя просто се носеше по инерция.

Нямаше време да изпита страх или да се почуди какво се бе случило, защото прекъсването в хранването бе само за малко повече от секунда. След това с тласък, който разтърси от край докрай капсулата и породил серия застрашителни трясъци, полето се включи отново.

Когато ускорението прекъсна за последен път, с него изчезна и всякакво притегляне. Клиф не се нуждаеше от друг инструмент освен стомаха си, за да каже, че капсулата бе излетяла от края на трасето и се издигаше нагоре над повърхността на Луната.

– Център за управление – извика той с безпокойство, – какво, по дяволите, стана?

Рязък, но загрижен глас му отговори незабавно:

– Все още проверяваме... ще ви се обадим след тридесет секунди. – После добави с малко закъснение: – Радваме се, че сте добре.

Докато чакаше, Клиф включи екрана. На него нямаше нищо освен звезди – както би трябвало и да бъде. Най-малкото бе

излетял с голяма част от планираната скорост и нямаше опасност да падне веднага обратно на повърхността на Луната. Но рано или късно щеше да се фсгромоляса върху нея, защото сигурно не бе успял да достигне скорост на отделяне от планетата.

– Здравей, Клиф – обадиха се внезапно от Центъра за управление на полетите. – Разбрахме какво се е случило. Когато си минавал през пети участък от трасето, са се задействували прекъсвачите. Така че скоростта ти на излитане е била с хиляда километра по-ниска. Следователно ще се върнеш обратно след малко повече от пет часа. Но не се безпокой, двигателите за коригиране на курса могат да те изведат в стабилна орбита. Ще ти кажем кога да ги включиш. След това ще трябва само да седиш мирно, докато успеем да изпратим някой да те смъкне долу.

Клиф си позволи постепенно да се отпусне. Бе забравил за спомагателните двигатели на капсулата. Колкото и маломощни да бяха, можеха да го изтласкат на орбита, която да го спаси от Луната. Макар да бе възможно да падне до няколко километра над лунната повърхност, прелитайки над планини и равнини със секваща дъха скорост, щеше да е в пълна безопасност.

Тогава си спомни онези особени трясъци откъм управляващия отсек и надеждите му се изпариха наново, защото не бяха много нещата на един космически кораб, които можеха да се счупят без твърде неприятни последствия. След като извърши всички проверки на схемите за включване, бе изправен пред тези последствия. Ни ръчно, ни автоматично управление нямаше да запали коригиращите двигатели. Скъпите резерви от гориво на капсулата, които биха го извели на безопасна орбита, бяха абсолютно безполезни.

След пет часа щеше да завърши орбитата си... и да се върне в точката на изстрелване.

После за момент Клиф забрави собствения си проблем. Хоризонтът пред него вече не бе равен. Над него към звездите се надигаше нещо още по-сияйно от бляскавия лунен пейзаж. Като извиваше по пътя си около Луната, капсулата създаваше единствения възможен изгрев на Земята – изкуствен, направен от човека. След минута всичко свърши, такава бе скоростта му на орбита. Земята се отлепи от хоризонта и се заизкачва бързо по небето.

Гледката на изгряващата Земя насочи съзнанието му към мисълта за дома, и то с непреодолима сила, за задължението, от което се страхуваше, но което не можеше да отлага повече.

– Център – рече той, като запази гласа си спокоен с голямо усилие, – дайте ми, моля, връзка със Земята.

Това бе едно от най-странните неща, които бе правил през живота си: да виси тук, над Луната, и да слуша как звъни телефонът в собствения му дом, отдалечен на повече от четвърт милион километра. Долу в Африка трябваше да е някъде около полунощ и щеше да е нужно известно време, докато някой го вдигне.

Гласът ѝ дойде ясен и сладък през празнотата на Космоса. Би го разпознал навсякъде във Вселената и веднага долови в него нотка на безпокойство.

– Госпожа Лейланд? – рече операторката от Земята. – Обажда се съпругът ви. Моля, не забравяйте, че има две секунди забавяне във времето.

– Скъпа – започна той, – аз съм, Клиф. Страхувам се, че няма да се прибера у дома, както обещах. Стана... техническа грешка. В момента всичко при мен е добре, но съм в голяма беда.

Преглътна, опитвайки се да превъзмогне пресъхването на устата си, после бързо продължи, преди тя да успее да го прекъсне. Колкото се може по-накратко ѝ обясни положението. Както заради самия себе си, така и заради нея, не се отказваше напълно от всякаква надежда.

– Ще ме достигнат с друг кораб навреме. Но в случай че не успеят... е, исках да поговоря с теб и с децата.

Тя го прие стоически, както бе очаквал да го стори. Испита гордост и любов, когато до него стигна отговорът ѝ от тъмната страна на Земята.

– Не се безпокой, Клиф. Сигурна съм, че ще те спасят и ще прекараме отпуска ти, както сме го планирали.

– И аз мисля така – излъга той. – Но все пак, за всеки случай, би ли събудила децата? Не им казвай, че нещо не е наред.

Измина една безкрайна половин минута, докато чу сънните им, но все пак възбудени гласове. Клиф с готовност би дал тези няколко последни часове от живота си, за да види още веднъж лицата им. Но навярно така бе и по-добре, защото не би могъл да скрие истината, ако ги погледнеше в очите. Скоро щяха да разберат, но не от него. Искаше да ги дари само с щастие през тези последни мигове заедно.

Въпреки това му бе трудно да отговори на въпросите им, да им каже, че скоро ще се видят, да им даде обещания, които не можеше да изпълни. Нуждаеше се от цялото си самообладание, когато Брайън му напомни за лунния прах, който бе забравил последния път, но не и този.

– Взел съм, Брайън, в едно бурканче, тук, до мен. Скоро ще можеш да го покажеш на приятелите си. – (Не: скоро ще се върне към света, откъдето е дошъл.) – Сузи, бъди добро момиче и прави всичко, което ти казва мама.

Тежко е да се умре на тридесет и пет, но е тежко също за момче на десет години да загуби баща си. Как щеше да си спомня за него Брайън през следващите години? Навярно не повече от губещ се глас от Космоса, след като бе прекарал толкова малко време на Земята. През последните няколко минути не му оставаше нищо друго, освен да предаде любовта и надеждите си. Останалото зависеше от Майра.

Когато децата си отидоха, трябваше да говори по същество, да бъде делови и практичен. Майра трябваше да се справя в бъдеще без него, но той можеше най-малкото да улесни този преход. Каквото и да се случи на отделен човек, животът продължава.

Накрая не можеше да се сети вече какво да каже. Чувствуваше се физически и емоционално изтощен, а напрежението трябваше да е също толкова голямо и за Майра.

– Искам да прекратя за около час, скъпа – рече той. Нямаше нужда от обяснения, разбираха се доста добре. – Ще ти се обадя след... Има достатъчно време. Дочуване засега.

Съвсем неочаквано, без никакво желание или воля, сълзи рiekнаха от очите му и изведнъж той се разплака като дете.

Плачеше за семейството си и за самия себе си. Плачеше за бъдещето, което би имал, и за надеждите, които скоро щяха да са нажежена пара, понесла се към звездите. И плачеше, защото нямаше какво друго да прави.

След известно време се почувствува по-добре. Даде си сметка, че бе страшно гладен. Нямаше никакъв смисъл да умира с празен стомах и затършува из провизиите. Докато изстискваше в устата си туба с пастет от пиле и шунка, му се обадиха от центъра.

Гласът на другия край на линията бе нов – бавен, равен и безкрайно компетентен.

– Тук е Ван Кесел, шеф на техническата поддръжка в отдела за космически апарати. Слушайте внимателно, Лейланд. Смятаме, че сме намерили изход. Доста е сложен, но това е единственият ви шанс.

Смяната на надежда и отчаяние се приема трудно от нервната система. Клиф усети внезапно замайване – би могъл да падне, ако имаше посока, в която да го стори.

– Разправяйте – каза тихо той, когато се съвзе. После се заслуша във Ван Кесел с нетърпение, което скоро се превърна в скептицизъм.

– Не го вярвам! – рече той накрая. – В това просто няма никакъв смисъл!

– Не можете да спорите с компютри – отговори Ван Кесел. – А смисъл има, и то наистина. Няма да се движите толкова бързо в апогея и тогава няма да е нужен особено силен тласък, за да се промени орбитата ви. Предполагам, че никога по-рано не сте обличали скафандър?

– Не, разбира се.

– Жалко... но няма значение. Ако следвате указанията, не можете да сгрешите. Ще намерите скафандъра в шкафа в дъното на кабината.

Клиф прелетя целите два метра от контролното табло до задната част на кабината и дръпна лоста, обозначен само при опасност – скафандър тип 17. Вратата се отвори и пред него блесна сребърната материя, увиснала на закачалката.

– Облякъл съм го – каза Клиф след малко. – Какво да правя сега?

– Ще изчакате около двадесет минути, а после ние ще ви дадем сигнал да отворите въздушния шлюз и да скочите.

(Следва)

Маелстрьом II

Научно-фантастичен разказ

Артър Кларк

(Продължение от бр. 10/1991 г.)

Последиците от тази дума „скочите“ изведнъж проникнаха в съзнанието му. Помисли си за самотната празнота между звездите – тази пропаст без ехо, в която човек можеше да пада до края на времето. Никога досега не бе излизал в свободния Космос. Той бе просто фермерско момче, с диплома по агрономия, прехвърлен от проекта за мелиорация на Сахара да се опита да отглежда зърнени култури на Луната. Космосът не бе за него.

– Не мога да го направя – прошепна той. — Няма ли друг начин?

– Няма – отсече Ван Кесел. – Правим какво ли не, за да ви спасим, така че сега не е време за нервничене. Десетки други са били в много по-лошо положение, тежко ранени, хванати в капана на развалините на милиони километри от всякаква помощ. Вие дори не сте одраскан, а вече почвате да хленчите! Стегнете се или ще замълчим и ще ви оставим да се сварите в собствения си сос.

Клиф бавно почервения и отговори едва след няколко секунди.

– Добре съм – каза той накрая. – Нека да преговорим още веднъж онези инструкции.

– Това е нещо друго – одобри го Ван Кесел. – След двадесет минути, когато сте в апогей, ще влезете във въздушния шлюз. От този момент ще загубим връзка,

обхватът на радиоприемника в скафандъра ви е само петнадесет километра. Но ще ви следим върху радара и отново ще можем да ви говорим, когато минете над нас. А сега за управлението на скафандъра ви...

Двадесетте минути изтекоха доста бързо.

– Време е да скачате – рече Ван Кесел. – Запомнете: това, което е важно, е скоростта. Използвайте всичките си сили за този скок... И на добър час!

– Благодаря – отвърна Клиф объркано. – Съжалявам, че...

– Забравете го – прекъсна го Ван Кесел. – А сега върнете!

За последен път Клиф огледа малката кабина, питайки се дали не бе забравил нещо. Трябваше да зареже всичките си лични вещи, но те бяха леснозаменими. Тогава си спомни за бурканчето с лунен прах, който бе обещал на Брайън. Този път нямаше да разочарова момчето. Нищожната маса на бурканчето – само стотина грама, нямаше да промени съдбата му. Върза с връв гърлото му и го закачи за колана на скафандъра си.

Въздушният шлюз бе толкова тесен, че буквално нямаше място да се помръдне. Остана като в сандвич между вътрешната и външната врата, докато свърши автоматичното изпомпване. После стената се разтвори пред него и той се озова с лице към звездите.

С несръчните си пръсти в ръкавиците той се изтегли от шлюза и се изправи върху силно извития корпус, притиснал се здраво към него с предпазното въже. Великолепието на гледката почти го парализира. Забрави всичките си страхове за виене на свят и несигурност, докато се оглеждаше наоколо, вече без да е ограничен от тясното зрително поле на перископа.

Луната бе гигантски полумесец, разделителната черта между нощ и ден преминаваше като назъбена дъга през цяла една четвърт от небето. Там долу Слънцето залязваше, в началото на дългата лунна нощ, но хребетите на отделни върхове все още блестяха с последната светлина на деня, противопоставяйки се на мрака, който вече ги бе заобиколил.

Този мрак не бе абсолютен. Макар Слънцето да се бе скрило, почти пълната Земя заливаше повърхността на планетата отдолу с приказна светлина. Клиф можеше да различи ясно очертанията на морета и възвишения, бледите звезди на планински върхове, тъмните кръгове на кратерите. Летеше над спяща, призрачна страна – страна, която се опитваше да го привлече към смъртта. Сега се намиреше в най-високата точка на орбитата си, точно на линията между Луната и Земята. Време бе да върви.

Сви крака, прикляквайки към корпуса. После с цялата си сила се отблъсна към звездите.

Капсулата започна да се отдалечава с изненадваща скорост и докато го правеше, той изпита съвсем неочаквано усещане. Очаквал бе ужас или световъртеж, обаче не и това непогрешимо, натрапчиво чувство за нещо познато. Всичко това се бе случвало и преди – не на него, разбира се, но на някой друг. Не можеше да си спомни на кого, но сега не бе време да се рови в паметта си.

* * *

Хвърли бърз поглед на Земята, Луната и отдалечаващия се космически кораб. Сега бе сам, на три хиляди километра над Луната, на близо триста хиляди надалеч от Земята. Не можеше да прави нищо друго, освен да чака.

Щяха да минат два часа и половина, докато разбере дали ще оживее... и дали собствените му мускули са изпълнили задачата, която не бяха успели да свършат ракетите.

И докато звездите бавно се завъртаха около него, изведнъж осъзна причината за онзи натрапчив спомен. Бяха минали много години, откакто бе чел разказите на По, но кой би могъл да ги забрави някога?

Той също бе попаднал в капана на един Маелстрьом, понесъл го във вихъра си към неговата съдба, той също се надяваше да се измъкне, напускайки кораба си. Макар действащите сили да бяха съвсем различни, сравнението бе поразително. Рибарят на По се бе завързал за една бъчва, защото късите и дебели цилиндрични предмети се всмукваха от грамадния водовъртеж по-бавно от кораба му. Блестящо бяха използвани законите на хидродинамиката. Клиф можеше само да се надява, че е приложил космическата механика също толкова вдъхновено.

С каква скорост бе отскачил от капсулата? Навярно с около седем-осем километра в час. Колкото и нищожна да бе тази скорост според астрономическите стандарти, трябваше да стигне, за да го прехвърли на нова орбита, която, както му бе обещал Ван Кесел, щеше да го задържи на няколко километра над Луната. Разстоянието нямаше да е голямо, но щеше да е достатъчно в този свят без атмосфера, която да го свлече надолу.

С внезапен прилив на вина Клиф си даде сметка, че не се бе обадил втори път на Майра. Ван Кесел бе прав – в ситуация като тази човек можеше да мисли само за себе си. Всичките му сили – умствени и физически, трябваше да се концентрират върху това да оживее. Не бе ни време, ни място за разсейващи чувства.

* * *

Сега се насочваше към нощната страна на Луната и осветеният полумесец на деня се смаляваше пред очите му. Непоносимо яркият кръг на Слънцето, към който не смееше да погледне, бързо се спускаше към извития хоризонт.

Лунният полумесец се превърна в пламтяща черта от светлина, огнена дъга на фона на звездите. После дъгата се разчупи на дузина блестящи мъниста, които изгаснаха едно по едно, когато той се потопи в сянката на Луната.

След като Слънцето се скри, земната светлина – още по-ярка от преди, обля със сребро скафандъра му, докато той бавно се въртеше на орбитата си. Необходими му бяха около десет секунди, за да направи едно завъртане около себе си. Срещу това не можеше да направи нищо, а на практика бе благодарен, че гледката му постоянно се сменяше. Сега, когато очите му вече не се страхуваха от случайни погледи към Слънцето, можеше да види хиляди звезди там, където преди бяха само стотици. Познатите съзвездия бяха удавени в множеството и даже най-ярките планети трудно можеха да се открият в този блясък от светлини.

Тъмният диск на нощната половина на Луната се простираше върху звездното поле като сянка на затъмнение и бавно растеше, докато той падаше към него. Във всеки един момент някоя звезда – по-ярка или по-бледа, минаваше зад ръба му и преставаше да съществува. Приличаше на разширяваща се дупка в Космоса, която поглъщаше небето.

* * *

Нямаше други признаци, които да подсказват движението му или отминаването на времето – освен постоянното му десетсекундно завъртане. Когато погледна часовника си, се удиви от факта, че бе напуснал капсулата преди половин час.

Потърси я между звездите, но без успех. Сега тя трябваше да е на няколко километра зад него. Скоро обаче щеше да го изпревари, минавайки на по-ниска орбита, и щеше първа да достигне Луната.

Клиф все още се чудеше над този парадокс, че напрежението през последните няколко часа, комбинирано с еуфорията на безтегловността, бе довело до резултат, който той едва ли би допуснал за възможен. Приспиван от тихото ромолене на въздушните дюзи, летейки по-лек от перце, докато се въртеше под звездите, той потъна в дрямка без сънища.

* * *

Когато се събуди от някакъв подсъзнателен подтик, Земята се приближаваше към ръба на Луната. Гледката за малко не го хвърли в нова вълна на самосъжаление и за момент той трябваше да се бори да запази контрол върху чувствата си. Това можеше да е последният път, когато виждаше Земята, преди орбитата му да го върне върху обратната страна на Луната, към този край, където никога не светеше земна светлина. Блестящата антарктическа ледена шапка, екваториалният пръстен от облаци, игривите отблясъци на Слънцето върху Тихия океан – всички те потъваха бързо зад лунните планини. Накрая всичко изчезна – вече го нямаше нито Слънцето, нито Земята, за да го огряват, а невидимата повърхност отдолу бе толкова черна, че го заболяха очите.

Някъде напред в мрака бе последното препятствие – опасността, от която се страхуваше най-много. През сърцето на обратната страна, простирайки се над екватора от север на юг като стена, дълга над хиляда и петстотин километра, се намираше Съветската планинска верига. Бе малко момче, когато бе открита през 1959 г., но още помнеше възбудата си,

когато видя първите петнисти снимки от „Луник III“. Никога не би и сънувал, че един ден ще лети към същите тези планини, очаквайки те да решат съдбата му.

Първото изригване на зората го завари напълно неподготвен. Пред него избухна светлина, прескачайки от връх на връх, докато цялата дъга на хоризонта лумна в пламъци. Излизаше от лунната нощ, направо в лицето на Слънцето. Най-малкото нямаше да умре на тъмно, но голямата опасност още не бе дошла. Сега бе стигнал почти до мястото, откъдето бе тръгнал, приближавайки най-ниската точка на орбитата си. Погледна хронометъра на скафандъра си и видя, че бяха изминали цели пет часа. След няколко минути щеше да се блъсне в Луната... или да я подмине и да продължи безопасно навън към Космоса.

Доколкото можеше да прецени, летеше на по-малко от тридесет километра над повърхността и продължаваше да слиза, макар и съвсем бавно вече. Под него дългите сенки на лунното утро бяха кинжали от мрак, насочили остриетата си към нощната страна. Остро наклонената слънчева светлина преувеличаваше всяко възвишение на терена, превръщайки дори най-малките хълмчета в планини. И ето че равнината пред него започна ясно забележимо да се надига, да се нагъва в предпланините на Съветската верига. Намираще се на повече от двеста километра, но всяка секунда го приближаваше с два километра към вълна от скали, нарастваща от лицето на Луната. Нямаше какво да стори, за да я избегне, пътят му бе точно определен и неизменяем. Всичко, което можеше да се направи, вече бе направено преди два часа и половина.

Не бе достатъчно. Нямаше да се издигне над тези планини – те се изправиха над него.

Сега съжали, че пропусна да се обади за втори път на жената, която все още чакаше на триста хиляди километра оттук. Но навярно така бе по-добре, защото нямаше какво повече да се каже.

* * *

Други гласове се носеха в пространството наоколо, когато отново попадна в обхвата на Центъра. Говореха за него, но той ги слушаше с безличен интерес, сякаш бяха съобщения от някаква отдалечена точка в пространството и времето, които не го засягаха. Веднъж чу гласа на Ван Кесел да казва съвсем отчетливо:

– Кажете на пилота на „Калисто“, че ще му посочим орбита на пресичане веднага щом установи, че Лейланд е преминал перигея. Времето на срещата би трябвало да е след час и пет минути.

Не бих искал да ви разочаровам, помисли си Клиф, но това е среща, на която никога няма да се явя.

Скалната стена бе вече само на стотина километра и с всяко негово безпомощно завъртане в пространството се приближаваше с по двадесет километра. Нямаше място за оптимизъм сега, когато се носеше по-бързо от куршум към неумолимата преграда. Това бе краят и изведнъж за него стана особено важно да разбере дали щеше да го посрещне с лице, с отворени очи, или обърнал му гръб – като страхливец.

Оставаха му не повече от три от десетсекундните му дни. И тогава, когато за момент бе обърнат с гръб към приближаващите планини, лунният пейзаж избухна в мълчаливи пламъци. Светлина, силна колкото слънчевата, прогони дългите сенки, изтръгна огън от върховете и кратерите, разпрострени там долу. Това продължи само за

част от секундата и изчезна напълно, преди да се бе обърнал към източника му.

Точно пред него, само на тридесетина километра, към звездите се надигаше огромен облак от прах. Сякаш вулкан бе изригнал в Съветската планинска верига – но това естествено бе невъзможно. Също толкова абсурдна бе и втората мисъл на Клиф – че благодарение на някакво фантастично постижение на организираност и логистика инженерната служба на обратната страна бе взривила препятствието на пътя му.

* * *

Защото вече го нямаше. Грамадна хапка с формата на полумесец бе откъсната от приближаващата се линия на хоризонта. Скали и отломъци продължаваха да се издигат от кратер, който не бе съществувал допреди пет секунди. Само енергията на атомна бомба би могла да сътвори такова чудо. А Клиф не вярваше в чудеса.

Направи още едно пълно завъртане и почти достигна планините, когато си спомни, че през цялото време пред него се бе движил невидим космически булдозер. Кинетичната енергия на напуснатата капсула – хиляда тона, носещи се с близо два километра в секунда, – бе съвсем достатъчна, за да пробие отвора, през който прелиташе сега.

* * *

Късметът му се задържа до края. За кратко по скафандъра му забарабаниха частици от праха и пред очите му мъгляво се мярнаха светещи скали и бързо разпръскващи се облаци прах, които профучаха под него. (Колко странно бе да се види облак на Луната!) След което премина планините и пред него не остана нищо друго освен благословеното празно небе.

Някъде нагоре, на около час в бъдещето по втората му обиколка, „Калисто“ щеше да дойде да го пресрещне. Но

нямаше вече защо да бърза – измъкнал се бе от Маелстрьома. За добро или за зло, съдено му бе да живее.

Там долу бе трасето на катапулта, на няколко километра вдясно от пътя му. Приличаше на косъм, попаднал върху лицето на Луната. След няколко мига щеше да попадне в радиообхвата. Сега щеше да може вече, с благодарност и радост, да се свърже отново със Земята, с жената, която все още го чакаше в африканската нощ.

